

PARLEM AMB...

CORI PLANELLES

Cori Planelles és directora de la Secció d'Ensenyament Secundari de Sant Salvador (SES), un dels centres que participa en el primer Pla Educatiu d'Entorn del municipi de Tarragona.

√ Manel Castaño

Des de la seva creació l'any 1996, la SES de Sant Salvador ha sofert una gran transformació. Les iniciatives d'un equip directiu jove, amb empena, compromès amb el fet educatiu, coneixedor de la realitat social del barri, l'han fet un centre acollidor, en constant canvi, on s'han explorat moltes de les possibilitats que el sistema educatiu i l'entorn ofereixen: Pla Educatiu d'Entorn, Projectes d'Innovació Educativa, Pla de Millora, Coordinació Primària-Secundària, Aula oberta, Biblioteca oberta al barri, Agrupaments flexibles, Taula d'entitats del barri...

Al capdavant del centre hi ha Cori Planelles, una dona amb caràcter. Al seu costat, i sentint-la parlar del "seu centre", t'encomana il·lusió i et fa creure, malgrat les dificultats, que amb l'acció i les idees clares de cap on es vol anar és possible transformar la realitat.

P. Quan es va crear el teu centre?

El curs 1996-97, en un dels dos edificis del CEIP Sant Salvador, es van crear dues línies de 1r d'ESO dependents de l'IES Francesc Vidal i Barraquer de Tarragona. L'any següent es van afegir dues línies de 2n d'ESO en les mateixes condicions.

És el 2 de novembre de 1998 quan es crea la Secció d'Educació Secundària Sant Salvador. Es condicionen els dos edificis, originalment del CEIP, per convertir-los en un centre de primària i un altre de secundària, alhora que es delimiten els espais exteriors. Així, a partir del curs 1999-2000, a la SES Sant Salvador s'imparteixen dues línies de 1r a 4t d'ESO.

El problema greu el tenim des de fa 3 cursos, ja que el centre s'ha anat fent gran i l'edifici ens ha quedat molt petit. En aquests moments hi ha tres línies a 1r i 3r d'ESO i esperem el curs vinent consolidar-les en tota l'etapa. De moment

ja tenim dos mòduls prefabricats, però, tot i amb això, encara patim una gran manca d'espai.

P. Des de la creació de la Secció d'Ensenyament Secundari (SES), quins han estat els canvis més significatius?

El canvi més visible ha estat aquest creixement que ha experimental l'institut els darrers anys. No només ha augmentat considerablement el nombre d'alumnat i de profesorat, sinó que també s'han anat afegint nous recursos i hem hagut de fer una redistribució d'espais molt important.

Ara bé, si preguntes l'opinió als diferents sectors de la comunitat educativa que han viscut els primers anys de l'institut, crec que tots coincidiran en què el canvi més significatiu ha estat a nivell de gestió. Pensa que quan vam arribar aquí, ens vam trobar amb un centre que durant dos anys no havia tingut cap tipus de control. La falta de disciplina i control era impressionant. A la vegada, hi havia un nombre molt elevat de joves de menys de 16 anys sense escolaritzar que voltaven pel carrer i molts cops originaven greus problemes de convivència, no només en el centre, sinó també al barri. L'equip directiu i els serveis socials vam començar a actuar amb duresa i ara que ha passat un temps puc dir que estem molt contents dels resultats aconseguits. Només t'he de dir que la xifra d'absentisme del centre és de les més baixes de la ciutat i que portem molt de temps (toquem fusta!) sense problemes greus de disciplina. S'han acabat els temps en què calia la presència de les forces de seguretat del municipi a les entrades i sortides del centre. Aquest és un fet que costa molt de creure, ja que el barri té una projecció externa molt diferent i la majoria de gent creu que aquí a Sant Salvador tenim un nivell de conflictivitat molt alt, però no és gens real. Suposo que el fet de ser un centre petit també ha ajudat molt, però sobretot crec que estem recollint els fruits de tota la feina feta. Creu-me que hem passat uns anys molt durs i hem viscut moments molt surrealistes.

Després, a nivell d'organització i currículum, també hem de destacar tota la feina que s'ha fet per tal de treballar la diversitat de l'alumnat: aula d'acollida, aula oberta, agrupaments flexibles, atencions individualitzades, desdoblaments...Tot aquest ventall de millores organitzatives s'han anat incorporant progressivament a la vida del centre i actualment ja estan molt consolidades. A més, formem part del Pla Educatiu d'Entorn de Tarragona des del curs 2005-06, tenim en marxa dos Projectes d'Innovació Educativa i estem en el Pla de Millora per a la secundària des del curs passat. Tot això ens ha suposat un increment molt important dels recursos del centre.

P. Com a SES, el teu centre cobreix les necessitats d'escolarització del joves del barri?

El barri de Sant Salvador ha experimentat una gran expansió amb l'ampliació de les zones residencials de Santa

Isabel (que ja existia, però on darrerament s'hi estan fent construccions importants) i Sant Ramon (totalment de nova creació). Aquest fet, unit a la creixent arribada de població immigrant al barri, està incrementant de forma considerable la població de Sant Salvador. Ja fa més de tres cursos que tant l'edifici del CEIP com el de la SES s'han quedat petits i cal la construcció d'un nou edifici.

D'altra banda, el barri de Sant Salvador sempre ha lluitat molt per tal de tenir un IES amb oferta postobligatòria i, d'aquesta manera, evitar que els joves del barri s'hagin de desplaçar a Tarragona per seguir els seus estudis.

El passat 20 de novembre, el Govern de la Generalitat va aprovar la construcció del nou IES (de 3 línies d'ESO i 2 de batxillerat), però aquest procés ha estat molt llarg i ens ha fet patir molt, tant a nosaltres com al CEIP Sant Salvador, on també tenen greus problemes d'espai. Pensa que el procés de cessió dels terrenys, per part de l'Ajuntament, ha durat dos anys i mig. Ara, si tot va bé, el curs 2009-10 els centres de Sant Salvador cobriran l'escolarització des dels 2 fins als 18 anys. Des del començament de la LOGSE, ara farà 12 anys, el barri ha estat l'únic de Tarragona que no ha tingut oferta postobligatòria i els seus joves s'han de desplaçar diàriament a altres instituts de la ciutat.

P. El vostre centre, juntament amb el CEIP, han estat els primers en participar en el Pla Educatiu d'Entorn del municipi de Tarragona. Què ha suposat per la comunitat educativa aquest fet?

Les relacions amb l'entorn immediat s'han portat a terme de manera constant des d'un bon començament a través de

l'Associació de Veïns del barri de Sant Salvador i a través de la Taula Interdisciplinària d'Entitats a la qual pertany la SES Sant Salvador com a centre educatiu. Però és des del curs 2005-06, amb la iniciació del Pla Educatiu d'Entorn de Sant Salvador, que aquesta relació passa a ocupar el primer lloc en les prioritats de l'equip directiu i marca les principals línies d'actuació organitzatives del centre.

Fruit del Pla Educatiu d'Entorn, els alumnes de la SES disposen, fora de l'horari escolar, de tallers d'estudi assistit, de conversa, de matemàtica, de relació i d'esports (futbol, bàsquet, aeròbic, tennis taula...). Fins i tot reben assessorament tècnic per al manteniment de l'hort ecològic de l'institut. També ens permet portar al barri exposicions, obres de teatre, xerrades... que abans era inimaginable. Pel que fa als pares i a les mares, també se'ls ofereix diversos tallers que compten amb una gran participació. No cal dir que aquestes actuacions estan aconseguint apropar molt els alumnes al centre i alhora apropa el centre al barri. Si bé al principi, per la inexperiència de tots en aquest tipus de projectes, va ser un començament poc participatiu, ara les activitats del Pla Educatiu d'Entorn són un èxit total entre els alumnes, les famílies i els professors i estem molt contents d'haver estat un dels centres pioners de la demarcació en aquest tipus de projectes.

A més, la SES ha ampliat el servei de préstec de llibres de lectura a la població de Sant Salvador en general, ja que al barri no disposa de biblioteca. La iniciativa es va endegar el novembre de 2006 i actualment hi ha més de 200 socis que l'utilitzen amb regularitat. S'ha creat un fons de biblioteca de més de 1.000 llibres a partir de donacions de diferents

associacions, entitats i particulars, així com de les adquisicions que s'han portat a terme des del centre (programa de biblioteques escolars del Departament d'Educació).

P. Com són les relacions amb els altres dos centres educatius del barri?

El Pla Educatiu d'Entorn de Sant Salvador, en el qual s'integra l'Escola Bressol Municipal, el CEIP Sant Salvador i la SES Sant Salvador, planteja com a objectius la millora de la cohesió social, l'educació intercultural i el foment de l'ús de la llengua catalana dins i fora dels centres escolars. Evidentment, per treballar aquests aspectes cal que els tres centres estem coordinats. A més, tots tres formem part de la Taula d'Entitats del barri des dels seus inicis i periòdicament ens trobem per buscar estratègies de millora i engegar diferents projectes plegats.

Per altra banda, la coordinació primària-secundària s'ha fet sempre de manera periòdica i eficaç amb el centre de primària (per tal de seguir l'evolució dels alumnes i per posar en comú estratègies metodològiques i pedagògiques que facilitin la transició dels alumnes i, a la vegada, disposar de la màxima informació de cada un). Com dèiem abans, la inclusió dels dos centres en el Pla d'Entorn ha impulsat encara més el treball conjunt. Un dels fruits d'aquesta col·laboració és, per exemple, la sol·licitud conjunta dels dos projectes d'innovació. És a dir, la proximitat dels dos centres educatius del barri, així com les diferents actuacions que portem a terme plegats, fa que les relacions entre els dos centres de Sant Salvador abastin molt més que la coordinació entre els dos centres quant a seguiment dels alumnes i estratègies metodològiques.

A més, els alumnes dels dos centres comparteixen menjador i les dues AMPA també han iniciat un treball conjunt per coordinar-se en la programació de les activitats.

P. El fet que en els darrers anys al barri de Sant Salvador ha hagut un increment important de nousvinguts d'altres països, com us ha afectat? I com heu afrontat aquesta realitat des del punt de vista educatiu?

En un principi aquest increment va ser molt impactant, ja que va ser molt de cop. En aquests moments, però, a nivell organitzatiu i curricular ja està molt regularitzat i l'aula d'acollida funciona a ple rendiment. S'ha treballat molt durant aquests darrers tres cursos en aquest aspecte i actualment l'acollida d'alumnat nouvingut ja és un procés integrat en el funcionament habitual del centre i els joves s'adapten molt ràpid. El que més ens preocupa és la cohesió social, ja

que més d'un 20% de l'alumnat del centre és estranger, majoritàriament procedents del Marroc. Els alumnes tendeixen a agrupar-se entre ells, segons el seu país d'origen, i hem d'evitar que es creïn conflictes i alhora que no es formin "guetos". I tots sabem que aquest és un terreny perillós...

P. En relació al professorat del teu centre, com esteu de rotació? És a dir, quin és el nivell d'estabilitat de la plantilla i de quina manera us afecta?

Aquest curs ja tenim prop del 70% de la plantilla estable i la veritat és que aquest factor també ha influït molt en el funcionament del centre. Ara ja podem treballar molt més a partir de projectes i obtenir resultats a més curt termini. Però ha costat molt arribar a aquest punt, ja que durant molts anys hem tingut un canvi anual de plantilla de més del 50% i això dificulta molt la continuïtat dels processos educatius (teníem la sensació que cada any havíem de començar de zero).

He de dir que hem arribat a aquest estadi gràcies a la gestió dels recursos i al suport del claustre, format per docents motivats i implicats en el dia a dia de l'institut. Tots aquests fets generen un clima de treball molt bo. Tots sabem que hi ha centres, sobretot petits com el nostre, on costa molt tirar endavant nous projectes per manca de gent que vulgui implicar-s'hi, i en canvi, en el nostre, sempre que hem plantejat nous reptes hem obtingut una bona resposta i predisposició d'una bona part del professorat.

P. Quines coses et preocupen del futur?

Bé, l'assignatura pendent que tenim és, com dèiem abans, la falta de cohesió social. Aquest és un tema molt difícil de treballar perquè els que "estirem del carro" som docents i, tot i que hi ha molt bona voluntat, no tenim una preparació adequada per fer front a aquesta situació i molts cops ens trobem amb la sensació aquella de no saber què fer.

Gràcies al Pla per a la Millora de la Secundària podem tenir un TIS a mitja jornada que ens ajuda molt en aquesta tasca. També comptem amb l'equip de mediació escolar i la coordinadora LIC, però encara hi ha molta feina a fer. Sobre aquest aspecte puc dir que trobem a faltar ajuda de professionals externs que sàpiguen treballar amb aquests tipus d'entorns tan plurals.

També ens preocupa molt el poc ús del català fora de les aules. Sant Salvador és un barri castellanoparlant i als alumnes els costa molt utilitzar el català fora de l'àmbit acadèmic. Totes les activitats del Pla Educatiu d'Entorn van encaminades cap aquí, però resulta difícilíssim.

Per altra banda, també estem molt amoïnats pel nou IES. Hi hem posat moltes esperances i creiem que unes bones instal·lacions i una bona oferta postobligatòria ens pot ajudar a treure'ns una mica aquesta etiqueta de centre "de segona" que tenim, però ja veurem què passa. A més, quan hi ha obres ja se sap...! Esperem que es compleixin els terminis establerts.

P. Es parla cada cop més d'autonomia de centre i del paper cada cop més de gestors dels equips directius. Quina és la teva valoració d'aquesta tendència?

Perquè l'autonomia dels centres docents tingui èxit, cal que l'Administració permeti que els equips directius siguin estables, professionals, amb capacitat de decisió i amb autoritat reconeguda i que cada centre educatiu estableixi els seus propis objectius, que responguin a les necessitats de millora dels seus alumnes (evidentment amb mecanismes d'avaluació adequats).

No hi ha dubte que el lideratge, la capacitat de gestió i el treball en equip de la direcció és cabdal per aconseguir uns bons resultats. És clar que hi ha qui veu com a perillosa la professionalització de la funció directiva, però ja és hora que es comenci a confiar en les direccions. Personalment crec que l'escola pública es veuria reforçada, ja que milloraria la qualitat de l'ensenyament i, en conseqüència, l'equitat i la cohesió social.

P. Parlem de futur: projectes?

En aquests moments ja formem part d'un Pla de Millora i el nostre futur més immediat és anar cap a un Pla de Millora i Suport. Pensa que els nostres centres (em refereixo al CEIP i a la SES) són centres molt singulars, ja que són la única oferta educativa de l'entorn i tenen una identitat pròpia. No tots els centres són iguals ni funcionen de la mateixa manera, i nosaltres creiem que hem de tenir un funcionament propi basat en un projecte educatiu singular que ens permeti treballar per millorar i fer créixer el nostre institut.